

L'ENTREVISTA

Joan Peytaví Deixona

HISTORIADOR NORD-CATALÀ I MEMBRE DE L'IEC

“Digues-me el teu nom de família i te diré qui ets”

Esteve Carrera

Quina és la base d'aquest treball editat per l'Institut d'Estudis Catalans?

És una tesi doctoral amb un peu en la història i un peu en la filologia i l'antroponímia, basat en l'estudi dels noms de família. El mare és la Catalunya del Nord del segle XVIII i amb una font específica: els registres parroquials. He fet un buidatge exhaustiu d'aquests arxius del s. XVIII: dues-centes deu parròquies de la Catalunya del Nord, per les quals tenim el 97 o 98% de la documentació. En trec els noms dels casats, que constitueixen la població més establerta, i amb això obtinc una base de dades de 95.000 noms que formen la base de la tesi.

I què en traiem, dels cognoms del segle XVIII a la Catalunya del Nord?

Ens permeten estudiar la població del segle XVIII, remuntant fins al XVI, i posant el dit sobre un punt de la història demogràfica de Catalunya: la immigració occitana. És un procés general en aquell moment a Catalunya, i a la Catalunya del Nord més, perquè sem la porta d'entrada del país i és aquí que n'entren més. Entre un 15 i un 25% segons les dades. Amb aquest material es pot trobar poble a poble com es va fer el poblament en l'època moderna. Comparant les llistes del segle XVIII amb les del XVI sabem d'on ve la gent de tal poble i en quin moment s'instal·la.

Per què van venir tants occitans?

Les raons són les crisis de la baixa edat mitjana i de principi de l'època moderna (del s. XV al XVII); les epidèmies i el contagi maten una part important de la població catalana; amb a més les guerres, les males collites, hi ha una greu crisi demogràfica des de final del segle XIV. Això passa a tot Catalunya, però aquí més, perquè essent a la frontera sem teatre d'operacions de guerres i el camp és per ocupar. També cal tenir en compte que Perpinyà és la segona ciutat de Catalunya i la immigració va on hi ha població, on hi ha feina. Però el procés és a tot arreu. Falta gent i vénen occitans, els salaris a Catalunya són a l'alça per la manca de mà d'obra justament. Els nostres immigrants de tota la vida són gavatxos.

Com se sap que són noms occitans?

És la gran dificultat, ja que el corpus de noms occità s'assembla molt al corpus de noms català. Els noms de família més freqüents al Rosselló al segle XVIII són Vidal, Martí, Fabre, Bonet, Roig... I aquests cognoms els trobem tant a Catalunya com a Occitània. La procedència se sap pels detalls del registre. Quan llegim

Joan Peytaví Deixona, a la Universitat de Perpinyà Via Domicia ■ E. C.

La guia telefònica del segle XVIII. Joan Peytaví Deixona acaba de publicar a les edicions de l'Institut d'Estudis Catalans la tesi doctoral Antroponímia, poblament i immigració a la Catalunya moderna.

L'exemple dels comtats de Rosselló i Cerdanya (segles XVI-XVIII). La primera tesi d'un nord-català publicada a l'IEC és una obra de pes: 2,4 kg, 895 pàgines i CD inclòs. A partir d'una anàlisi del cognoms de la Catalunya del Nord al segle XVIII, l'autor fa una fotografia del poblament a la Catalunya moderna.

per exemple “un tal Vidal, natural del bisbat de Pàmies...” El nom sol no indica la procedència.

Només immigrants occitans?

És el grup clarament més nombrós; però també vénen genovesos; són els Pacull, Travi, Brusi, Lloancí/Lluansi, Porrà, Vigo; i bascos, Erra, Llensa, Subider, Alday, Sajaloli/Sageloli, potser Guisset o Deixona... Digues-me el teu nom i te diré qui ets, o almanco d'on pots venir amb prou certesa al segle XVI o al XVII.

El període estudiat inclou l'annexió a França; quin impacte té això?

Sobre la immigració, cap, continua igual, la política no hi influeix. Pel que fa la francesització dels noms i cognoms, és un fenomen molt més tardà: del segle XVIII, ja ben entrat, quan se demana als capellans de redactar els registres sacramentals en francès a partir del 1740. En un primer temps els Josep passen a ser Joseph, els Joan passen a ser Jean, mentre queden els cognoms Figueres, Huguet, Brunet, Sabater, Ros. De vegades Ros esdevé Rous, Pi passa a ser Py. La francesització dels cognoms afecta entre un 25% i un 35% dels portadors casats del s. XVIII segons les regions. Per exemple, en Bulla esdevé Bouille, en Cadena, Cadène; en Mallol, Maillol; en Barrera, Barrere, etc., tot i que molts es queden amb l'ortografia catalana.

**«ANTROPONÍMIA,
POBLAMENT I
IMMIGRACIÓ A LA
CATALUNYA MODERNA»**

Autor: JOAN PEYTAVÍ DEIXONA
Editorial: IEC
Pàgines: 892
Preu: 95 €

L'estudi, que s'inscriu en el marc geogràfic nord-català, reuneix les comarques del Rosselló, el Vallespir, el Conflent, l'Aspre, el Capcir i la Cerdanya, i que correspon al marc històric dels antics comtats del Rosselló i la Cerdanya als segles XVI i XVIII, analitza els antropònims locals.